

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od desetistopne petit-vrste 6 kr., če se omenijo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se tavola frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se odgovorje pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Občni zbor „Narodne tiskarne“.

V nedeljo 9. junija občni zbor „Narodne tiskarne“ v Ljubljani nij mogel zborovati, ker je bilo po pravilih premalo akcij vloženih in premalo akcijonarjev udeleženih.

Zatorej se razpisuje nov občni zbor delniškega društva „Narodne tiskarne“ na dan

23. junija 1878

ob 10. uri dopoldne, s pristavkom, da po §. 17. društvenih pravil ta novo sklicani občni zbor veljavno sklepa brez ozira na število navzočnih delničarjev in število od njih zastopanih glasov.

Od upravnega odbora.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 7. junija. [Izv. dop.]

Šestdeset milijonov goldinarjev je delegacija že davno ministru vnanjih zadev, grofu Andrassyju, privolila, naš in ogerski državni zbor pa imata skrbeti za pokritje. V državnem zboru je bila denes debata, pa udeležilo se je razmeroma malo govornikov, bodi si, da je zbornica od dolzega zborovanja in množega govorenja že preveč utrujena, bodi si, da so nekateri sodili, ka spada vnanja politika samo v delokrog delegacij, v državnem zboru pa bi se molče dovolilo, kar je delegacija sklenila. Prvi je proti govoril dr. Vošnjak, in hudo šibal celo Andrassyjevo politiko, katera Avstrijo vodi do gotovega propada. Delegaciji nijsti izraz prave večine avstrijskih narodov, ker v njih 15 milijonov avstrijskih Slovanov nema nobenega zastopnika. Mali magjarski narod odločuje celo avstrijsko politiko. Slovani pa morajo energično protestovati, da se z njimi v Avstro-Ogerskem dela, kakor Turci s kristjansko rajo. Govornik kritikuje Andrassyjevo politiko ves čas, odkar so se prvi vstali v Hercegovini vzdignili proti Turkom do San Štefanskega miru, kateri niti splošnih evropskih, niti avstrijskih interesov ne žali. Kar je Andrassy v delegacijah navedel, da je baje v tej pogodbi proti avstrijskim interesom, so k večjemu magjarske želje, za katere pa nikoli ne bodo vsi avstrijski narodi, zlasti Slovani ne, v ogenj šli. Ko bi grof Andrassy pa zavoljo tega, da je Bolgarska večja, nego je ljubo njemu in Magjarom, in da sta tudi Srbija in Črna gora vsaka po pravici dobili nekoliko več zemlje, hotel kako akcijo proti Rusiji začeti, kaj tacega, taka ciganska politika se celo od grofa Andrassyja ne da misliti. Predsednik kliče kovornika zavoljo besede: ciganska politika, k redu. Za kredit je potem govoril eden poljskih poslancev, v kakem smislu, se lahko sodi; proti pa še po-

slanec Herman, ki se je najbolj obrnil proti notranjej politiki.

Herman je rekel: Ako državna oblast terja kri in delo narodov, in moramo mi tej terjavi ustrezati, moramo biti tudi opravičeni razsojevati po notranjej in vnanjej politiki, če je vredno to ljudsko moč dajati. V tem on samo kaže, kako krivičen je zdanj ninaravni sistem. In zdaj naj bi narodi, slabo vladani, še bremena vojske zoper Rusijo na se vzeli? Mi smo zaveznike s svojo neodkritosrčnostjo in nezanesljivostjo sami odpodili, zatorej bi bila vojska lehkomišljeno početje. Kaj se je pa zgodilo, da bi za meč prijemali? Dve oblasti sti vojevali. Mi smo gledali. Sklenili sti mir. Zdaj nam pa mir nij všeč. Pravimo, da se tika naših interesov. Zdaj žugamo z vojsko po miru, in najdemo te in one interese, in bi bili pri volji to in ono storiti, kar zmagovalcu očitamo, da še več. Saj bi mi radi do egejskega morja prodrli in vse zaseli, kar v sredi leži. Ali nij dunajska politika od nekdaj mobilizirala proti lastnim slovanskim narodom, in s stalnim pritiskavanjem vnela narodnostni prepir? In tako dela ona še denašnji dan s pritiskavanjem Slovanstva nekov avstrijsk interes. In za tak avstrijsk interes se hoče terjati slovanska kri in slovansk denar? S tako politiko se hoče tuja slovanska srca osvojiti? S tem se hoče tuje katolike pridobiti, da se domači zatirajo. Nam nijso nič žalega storili ni Rus, ni Srb, ni Črnogorec, in nam tudi ne mislijo hudega učiniti.

Predlog večine je bil končno sprejet in grof Angrassy zdaj lahko v Berlin potuje s 60 milijoni v žepu ali koliko jih je še v resnici, kajti govori se, da je uže kakih 10 do 15 milijonov potrošenih za utrjenja na meji.

Slovenski narod in kultura.

IV.

S—c. Pogoje življenja tedaj imamo Slovenci. Samim, to se ve da, bi jih ne bilo. Kdor trdi da, in se zraven na majhene Grke sklicuje, ta ne pozna novodobnega življenja evropskih narodov, ta ne jemlje v ozir vpljiva železnic, ki ljudi vseh dežel skupaj spravlja v malem času, in ki je patrijarhalno tiho življenje za vselej menda pregnal. Kdor nam Slovincem samim, brez združenja z družimi Jugoslovani, kak velik pomen kot kulturni narod v bodočnosti vindicira, ta v zvezde gleda, nepazet zraven, da na zemlji stoji, na borney zemlji, kjer je manj izobraženemu Slovincu boj za življenje z močnejšimi rasami; ta celo prezira, da z velikan-skimi sredstvi delujoča evropska omika prehaja čez male narodiče na dnevni red. V okviru Jugoslovanstva veljamo kaj, in kot udje te večje slovanske skupine kličemo vsak

dan mej svet, da zdajšnje nemškutarsko kultiviranje Slovencev nič nij vredno, ker vsemu zdravemu razvijanju kacega naroda prav robato v lice bije.

V prvem članku sem nekaj stranij tega na glavi stoječega kultiviranja načrtal; prihajam nazaj, in pogledavši v naše šole, rečem: papagajev nam ne treba, mladinec naj razume, česa se uči, in ljudska šola nikjer nij institut za to, da se otrok tujega jezika v njem uči! Pokažite mi le jeden narod, ki se je kultiviral s tem, da je ljudsko šolo rabljal v naučenje tujega, in vzemimo največjega kulturnega jezika! Človek, ki samo ljudsko šolo pohojeva — in to dela ogromna večina naroda, le majhen del naroda hodi v srednje in visoke šole, — potrebuje za svoje življenje vse kaj družega, nego težavno znanje tujega jezika. Ta človek za plugom ne bere visokoučenih nemških knjig. Če svoj mali domači gospodarstveni list prečita, dosti je, za več nema časa. Misliti mu je treba toliko, da ga vsak goljuf ne ogoljufa, in da mu glava, ki se je misliti učila, kaže prave poti v toliko sto odnošajih življenja. In mladinec, ki v tujem jeziku, nevedoč pojmov, ljudskemu učitelju na vprašanja kakor papagaj odgovarja, ta se nij misliti učil. In kar se je na pamet naučil potrebnih vednostij za navadno domačo rabo, hodi ga le tedaj pa tedaj za norca imeti, če se domisli, kako mučno si je nekda te stvari v neznanem mu jeziku v glavo vbijal, — kar je vse pozabil, tako prebito hitro. Naš učitelj nema samo jednega učenca, ima jih 60 do 100 učiti. — Nij mogoče, da bi jim vsem le količkaj polovičarsko znanje tujega jezika vtepel. In kako boče v tretjem, četrtem redu ljudske šole v tem tujem jeziku učiti, ko učenec vsak tretji stavek komaj na pol razume? Oni, ki tako učenje velevalo, jemlje na-se veliko odgovornost, in vsak dan lahko slišijo sodbo iz lastnih učenčevih ust, od učencev se ve da v poznejših letih. Büchner nekje šolo, če je dobra, hvali, da more narod na vse dobro izrediti, on trdi: „In der Volksschule ruht die ganze Zukunft des Staates und der Menschheit; und wer in einem gegebenen Staate sicher sein könnte, das sogenannte Ministerium des Unterrichtes 20 oder 30 Jahre lang fest in seiner Hand zu haben, der könnte für jede mögliche Aenderung dieses Staates im Sinne der Bildung, der Freiheit und des Fortschrittes eintreten. Durch Erziehung kann aus dem Menschen, nemlich aus dem sogenannten Durchschnittsmenschen alles Gute, durch Mangel derselben alles Schlechte gemacht werden.“ Zlate besede, ali kako more ljudska šola dobro delati, če se otroci v njej kot glavno reč tujega jezika učijo, in potem naš učitelj, kako hitro da je miza-Tisch, riba-

Fisch v glavi, po nemško vse reči prednaša otrokom, ki minute dolgo premišlujejo, domišljevačji se, kako bi se v prav navadnih rečeh po nemški odrezali, da bi nekaj rekli. Jezik, kateri otrok iz doma prinese, v katerem vse misli, po katerem le se njegov um vspešno bistriti more, ta je prav čudna ribafisch v naši ljudski šoli. Mesto, da bi on vse dominiral, kakor je to pri vseh drugih narodih, in tudi pri Lapih in Hotentotih, če imajo šole, jasno ko beli dan, je na čudnem Slovenskem samo sredstvo, da se z njim tujščina uči.

Mi Slovenci pridemo v prvo srednjo šolo in ne znamo nemški toliko, da bi nemški predavajočega učitelja razumeli. Pilimo se doma, pilimo se zvonaj pod milim nebom, poklekujoci včasih tam na planem in moleči: ljubi Bog, daj mi te nemščine v glavo in krv, da si razjasnim te besede tu v knjigi, kaj pomenjajo, — sicer dvojko dobim! Ah mučno in trudno je to dijaško življenje! Le krepki Slovenec je prebije. Pa tretjina ali polovica prvošolcev do četrtega razreda popade, otide domov. Pa mej vsemi temi niso vsi duševno ubogi fantje; nemščine, tega čudnega jezika, niso pošteno znali in ker niso morebiti vstrajali od zore do mraka pri knjigah, vbijajoči si učenost v nemščini v glavo, obnemogli so. — Joj prijatelj mladine, kaj praviš, če pogledaš, koliko časa naš slovenski gimnazijalec izgubljeva, učeč se v tujem, manj lastnem mu jeziku. Vzemij največjo nemško duševno révico prvega, drugega in tretjega gimnazijalnega razreda in najboljšo slovensko glavico, in révica bode z nalogo prej gotova nego slednji! In kake težave na univerzi pri izpitih, kjer še zmirom nij nemščina tako kakor rojenemu Nemcu na razpolaganje!

Nekateri ljudje škilasto pogledujejo hrvatske gimnazije, v katerih se je domači jezik kot učni jezik postavil na leco, in ki v prvih letih uže ne spravljajo toliko omikancev glede kvalitete na dan, kakor nemške. — Ne gledajo dobro. Počakajte malo. To ne gre, kakor bi trenil. Jezik se počasi razvija, in ko se bode popel na stalo, kjer bo imel za vsak čut in pojmo določeno besedo, potem bode tudi tam drugače, boljši učitelji, boljši učenci bodo hodili tu doli okolo. „Früh übt sich, was ein Meister werden will“, velja za vse odnošaje, in mi Slovenci tega vsega nemamo. In to nij zdravo razvijanje narodovo, tako narod ne hodi do kulture, ker ravno omikanci, katere nam srednje šole podajejo, niso oni ljudje, ki so po domačem jeziku misliti se učili, razvijajoči, olupšavajoči ta jezik za vse mišljenje, nij zdravo, kakor ono ne, ki v ljudskih šolah maso našega ljudstva po tej poti kultivirati hoče, da jej par nemških cap obesi na jezik, desko pa pred čelo.

Nemci, Francozi, Italijani, Angleži, prvi omikanci na svetu se niso tako razvijali, ampak narobe. Pri njih je bil in je domači jezik gospodar v šoli, uradu in drugem socialnem življenji, in tuji jeziki se le v srednjih šolah v par urah na teden učijo, tako kakor pri nas naš materini jezik. Mi Slovenci „Wunderkinder Europas“, tega razvijanja ne poznamo.

Meni se dozdeva, močno dozdeva, da tako kultiviranje ne vodi do kulture, ampak da se tako „gnoj“ kultivira, ki bi imel gnojiti polje: deutsch bis zur Adria. — V naše uradnije bi rad pogledal, — a ne smem, — pa povejte mi to jedino vi učenjaki pri „Tagblattu“, kje najdete pri drugih narodih, ki se

kultivirajo, v tujem jeziku pisane odloke, razsodbe, v tujem jeziku protokolirane sodnijske obravnave?

Pa da me ne konfiscirajo, — čas je denar, in denarja za ta dolgi spis uredništvo nič ne da, — bom abstraktno dalje razvijal. Dokazal sem uže, da bomo Slovenci kot Slovani dalje živeli, da nas nij tako lahko pomenčiti. Dobro. V Evropi je več narodov, in vsak narod govori svoj jezik. Navadna pamet pa uvida, — da se narod najlažje po jeziku omika, katerega je ta narod sam stvaril; v njem je narodovo srce, najplemenitejši del organizma. Kar ta narod kulturenega na dan spravlja, spravi je po jeziku, v katerem misli, po materinem jeziku na svitlo in kar je drugih narodov kulturnih elementov se svojo kulturo omožil, storil je tudi po tem svojem jeziku, preustrojevši jih po svoje, davši jih pod pantofel narodne kulture, objemši tujo kulturo tako prav po nemškem, francoskem etc. značaju. Nemci, Francozi, Italijani, so sprejeli „tisočletno kulturo Grkov in Rimljanov“ bi djal naš „Tagblatt“ ali kako! Tagblatt, če hoče dosleden biti, bode rekel: vsi ti ljudje, torej mase teh narodov so se v ljudskih šolah grški, latinski učili in tako pri izviru zajemali te kulturne elemente, — kakor je oni dan pravil, da moramo mi Slovenci tisočletno nemško kulturo??? nadaljevati po poti, ki nam se je dozdej črtala; zgodovina pravi, da ne tako, ampak posamezni, omikanejši udje teh narodov so se grškega in rimljanskega jezika učili, pa tudi ne tako, kakor se mi učimo v srednjih šolah nemščine, — in ti so potem na podlagi svojega narodnega značaja te elemente izlivali v kulture svojcev. Kdo ima prav, „Tagblatt“, zgodovina ali ti? Saj pravijo, da vaše uredništvo oni mož nadzoruje, ki je zgodovino kranjske dežele spisal, ta vsaj bode vedel razsoditi: kdo ima prav, to se ve, če se nemške strasti odkriža in hoče objektivni sodec biti.

Tako si tedaj tudi jaz mislim, zdravo razvijanje slovenskega naroda do kulture. Lepa je nemška kultura, dosti truda je stala, ali obče blago je, častimo jo, in našemu narodu želimo dovesti kolikor možno te kulture; ali „est modus in rebus“. Konja ne gre na glavi sedlati. Mi Jugoslovani jo sprejemamo in jo bomo dalje sprejemali samo, prebavili jo bomo po našem značaju, po naših najinteligentnejših možeh, in ti jo bodo, slovansko amalgamirano, masi slovenskega naroda podajali, ker tako hodi reč veliko hitrejšje. In na tej kulturi bodo Slovani dalje zidali, ker tudi Rusi bodo tako storili; nove kulture prihajajo na dan, če tudi slovanske in to ne v nesrečo človečanstva, ker prav trdi pastor Handtmann: „je mehr die Slaven an Bedeutung gewinnen, je mehr wird der Zug safter Friedsamkeit durch die Menschheit gehen“.

In to zdravo razvijanje slovenskega naroda zastopamo mi, ki slovenski govorimo in pišemo, kolikor se dá, akoravno nemški kultivirani, kakor nemškutarji, ki prisezajo narobe.

Avstrijske koristi iz ruskih zmag.

Svoje dni, ko je vsa nemška judovskoustavoverna žurnalistika Avstrijo v boj klicala zoper Rusijo v obrambo svojih interesov na iztoku, smo mi vedno poudarjali, da se Avstrija na iztoku nema bati škode od strani Rusije, temveč, da bodo preuredbe, katere

je namenila izvesti Rusija na balkanskem polotoku Avstriji le na korist in da naj ona podpira Rusijo v njenem početju.

Koliko resnice pa je bilo v onih „patrijotičnih“ izjavah nemških dunajskih in naših nemškutarskih listov, kateri so vsak dan ponavljali, da Rusija nikdar ne sme oblasti dobiti na obrežji spodnjega Dunava, ker bi potem „uničila avstrijsko trgovino“ v orijentu, kedo bode potem škodo imel, komu na ljubo je nemška ustavoverna žurnalistika tak hrup zagnala, katere interese je zagovarjala, — vse to nam kaže sledeči članek v dunajskem nekaj iztrezovanem tudi nemškem in ustavovernem „Fremdenblattu“ od 4. t. m.

„Bode li Avstrija potem ko zasede Rusija severno obal spodnjega Dunava kako gospodarstveno škodo trpela? Nij li mogoče, da bi jej iz tega celo koristi nastale? Taka vprašanja je treba trezno premisliti, nikakor pa ne smemo nanje s šovinističnimi frazami odgovarjati.

„Rusija nam je v teku lanskega leta pokazala, da ona s spodnjim Dunavom, če se tudi njene zemlje ne dotikajo ga, vendar stori kar jej je drago. Je-li Rusiji ondi treba večje oblasti, kakoršno ima? More li ona več storiti, kakor je ondi storila v maja meseca 1877, ko je ves Dunav od Turn-Severina navzdol s torpedi nasula, preko njega napravila pet mostov in z vtopljenimi ladjami zaprla Sulinski izliv? Nij li verjetno, da bi se Rusija potem ko bi prišla v posest dunavskih obal zavzela, taci sredstev ne posluževati se, kakoršnih se je v omenjenem času? Pa stopimo en korak naprej in stavimo vprašanje: bode li iz naprav, katere bi ovirale vhod v Sulinski izliv in pa voznjo po spodnjem Dunavu avstrijske trgovine kaka škoda nastala? Trezno in temeljito razmotranje tega vprašanja nam kaže, da bi take naprave avstrijske trgovine celo koristile.

„Odkar se je sulinski izliv iztrebil in uredil, je avstrijska trgovina v orijentu veliko škodo trpela.

Angleške in francoske ladje so od tega časa naprej Galac, v katerem je poprej prevladala avstrijska trgovina preplule s svojimi zahodnjimi izdelki, ker prevoznja teh izdelkov iz Anglije oziroma Marseilla v Galac ne stane toliko kolikor iz Dunaja v Galac. V Galacu etablirani kupci so s svojimi zahodnimi izdelki pregnali avstrijsko blago in deloma tudi nemško iz Rumunije in iz Bolgarije. V bodočnosti bode pa to še veliko huje postalo.

Rumunske železnice so pri Oršovi zvezane z avstrijskimi, in se imajo pri Predealu zvezati; potem pa se bode importirali ti zapadni izdelki celo v južne kraje naše monarhije.

Tudi švicarsko blago, kar ga gre v one kraje, se ne bode več pošiljalo čez Dunaj, temveč po cenejšem potu čez Genovo in Galac.

Celo nemški trgovci, kateri do zdaj prevažavajo po galiških železnicah svoje blago, bodo ta pot popustili in pošiljali svoje izdelke po st. gotthardske železnici v Galac. Če tedaj Rusija dobode Besarabijo nazaj, se to ne bode zgodilo na škodo Avstrije, temveč na njeno veliko korist.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. junija.

Državni zbor bode zboroval še do 20. t. m., potem se letošnja sesija sklene. Nagodbenih postav je velika večina uže go-

tova. Druge stvari se bodo hitro sklenile in končale.

Mej **poljskimi** poslanci državnega zbora je zavladal razdor. Šest jih je iz kluba izstopilo, ker so nezadovoljni z Groholskega „prezmerno“ politiko. Razumeje se, da je ta manjšina še bolj Rusom in Slovanom protiva, nego stari poljski klub.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** poroča „Times“, da je sporazumljenje Anglije z Rusijo bolj zadovoljivo nego se je pričakovalo zato se pričakuje dober uspeh kongresa. — Telegram od isto tam pa pravi, da niso še vse težavnosti odpravljene, ker je situacija pred Carigradom še zmirom nevarna.

Ruske novine pišejo pesimistično kakor prej, dokazujoč, da se bodo oni motili, ki menijo, da se bode Rusija udala na kongresu iz strahu pred novo vojsko.

Mej **Črnogorci** vlada veliko razburjenje. Oni hočejo z orožjem v roci braniti zemljo, ki so jo pribojevali. Prav imajo! Dobili so jo s svojo krvjo.

O bojih na **Kreti** piše „Pol. Corr.“, da so Turki zato vesti o ugodnih obravnavah za končno premirje trosili, da so napravili vstase brezskrbne, in so na ta način svoja utrjenja lahko dalje premaknoli. Zbrali so tedaj Turki vse svoje proste moči, vse pripravili, da bi šli lahko čez neko reko, ter so ukrenili ob 2. uri jutra iz Kyrtomodo, in zaseli onkraj reke ležeči Patelari, kjer so imeli vstasi le malo močij. Prehod izvršili so previdno, in vstajem so z mnogimi demonstracijami na mnogih krajih svojo pravo svrhu prikrili. Sicer so mej dnevom vstasi dobili mnogo pomoči, in so se obupno v svojih pozicijah branili, a ta pomoč bila je le premala, da bi se mogli uspešno boriti; proti poldnevu bila je bitka najhujša, ter se je bojevalo od Platanije do Choerospyliona. — Če kongres ne bode povoljnega uspeha imel, žugajo Grki, da bodo vse storili, kar bodo mogli, t. j. vojsko s Turčijo začeli za Epir in Tesalijo.

Iz **Nemčije** dohajajo le burne vesti. Od oseb se katerimi je Nobiling preje občeval, našli so včeraj štiri mej temi nekov „Poljak“ in nekov „grbasti“, katere so tudi zaprli. Sodnim, ki delajo zoper socialne demokrate, pomaga občinstvo od dne do dne bolj. Fabrikantje in trgovci odpustčajo delavce, kateri so udje kakovega socialnega društva, ali kateri si kupujejo agitatorske spise. V slučajih, ako kedo nj. veličanstvo cesarja razžali, naznanjajo ljudje to sodniji in zločinca njej izročiti občinstvo samo. Ne dvoma, da bode predlogi o razpuščenju državnega zbora priglasili tudi zvezni svet, ter se misli, da bodo nove volitve proti koncu meseca julija razpisane. Novi državni zbor sklican bode potem takoj, mej tem pak bode zvezni svet sestavil one načrte zakonov, kateri se bodo potem državnemu zboru predložili. Te postavne ne bode le zadevale socialnih demokratov, nego tudi gospodstveno politiko. To bila bi postavodajalna stran, mej tem ko se še pričakuje uredeb upravnih izvršenj se danjih zakonov in postav o selitnej svobodi. — Dne 8. t. m. vršila se je sodnijska obravnava proti osmim zatožencem, ki so bili obtoženi zločina razžaljenja nj. veličanstva cesarja; sedem je bilo obsojenih v ječo 1½ do pet let, proti jednemu se je pa obravnavala na drug dan odložila. — Novine vse gomeže poročil o zapori h po raznih nemških mestih. — Zdaj na Nemškem živeti in se špicljev varovati, mora pač teško biti.

Dopisi.

Iz **Istre** 8. junija. [Izv. dopis.] Od vseh strani, kjer Italijani ali pa poitalijančeni Slovani v Avstriji prebivajo, ponavljajo se zmirom bolj demonstracije, katere očitno namene in državoizdajalno hrepenenje ljudij te vrste kažejo. Objavljene so bile jednake demonstracije v vašem listu iz Trsta, Gorice in laškega Tirola. Slabi izgledi kvarijo dobre

šege, pravi nemški pregovor. Isterskem Italijanom in poitalijančenim renegatom niso menda one demonstracije dale miru, in tuhtali so toliko časa, dokler so si tudi oni srce ohladili in svetu pokazali, da njih misli so zmirom tam, „kjer je Dante pel,“ v blaženi Italiji. V noči mej 1. in 2. t. m. so njih „velikanski“ čin izvršili, seveda po tihotapsko. V Kopru so celo mesto posuli s turščino slamo, katero so poprej zdobili, in potem s plakati napolnili, kojih izdajalni obseg se tako le glasi: „Evviva il re Umberto, fuora gli stranieri.“ Čuje se, da dijaki tamošnje višje gimnazije nemajo v tej reči čistih vestij, kar pa zopet tamošnjemu okrajnemu glavarju nij po godu bilo, kajti vpeljal je strogo preiskovanje zoper one mlade rogovileže.

Tudi po družih isterskih mestih so se vršile v iste noči jednake demonstracije, n. pr. v Rovinju, Dinjanu, Pizinu itd. Po teh mestih so bili jednaki plakati po hišnih oglih nabiti, ter z laškimi „tricolore“ olepšani.

Denes hočemo to le kot faktum objaviti, brez komentara; mogoče, da pride čas, ko bomo o tem škandalu in tudi o družih še večjih besedico izpregovorili. — Star naš petitum pa ponavljamo: zakaj vlada cesarstvu zvestega Slovanstva v Primorji ne podpira?

Domače stvari.

— (Josip Debevec †.) V ponedeljek jutro je tukaj umrl v 62. letu svoje starosti obče znani narodni meščan Josip Debevec po dolžej bolezni, raku v želodec. Pokojni je bil vedno rodojuben mož, dolgo let mestni odbornik, l. 1867 deželni poslanec, potem odbornik kmetijske družbe, ud hranilničnega odbora, starosta Sokola. Trgoval je nekoliko let tudi v Št. Petru na Notranjskem. Bil je živa kronika o Ljubljani pred 30 do 40 leti, obenem prijatelj Preširnov, o katerem nam je rad male krčemske anekdote pravil. Zadnji čas je vodil likvidiranje unesrečene banke „Slovenije“. — Domovina mu naj kot vedno zvestemu sinu ohrani hvaležen spomin.

— (Arthur J. Evans, B. A., F. S. A.) slavnoznani angleški pisatelj o Jugoslovanih je prišel minolo soboto 8. t. m. v Ljubljano. Imel je priporočilo od znanega bosenskega vstaškega četovodje na uredništvo „Slovenskega Naroda“. Prišel je s tem namenom v Ljubljano, da bi videl glavno mesto Slovenije in slovenski narod tu, rekoč, da so mu druge jugoslovanske dežele uže precej znane, samo Slovencev še dosti ne pozna. Nam je bilo njegovo ime uže poprej poznato iz njegove knjige, ki je izšla začetka 1875. l. pod naslovom: Trough Bosnia and Herzegovina on foot. With a historical review of Bosnia, and a Glimpse at the Croats, Slavonians, and the anient republic of Ragusa. (Skozi Bosno in Hercegovino peš s kratkim pregledom bosenske povestnice in z malim ogledom na Hrvate, Slavone in na staro Dubrovniško republiko.) Ta knjiga je veliko senzacijo na Angleškem naredila in je doživela v kratkem zaporedoma dve izdanji. Pred nami leže o njej kritike angleških časnikov, ki so se vsi brez razločka neizmerno pohvalno in laskavo izrazili. Ti listi so: „Examiner“, „English Independent“, „Pall Mall Gazette“, „Observer“, „Scotsman“, „Academy“, „Spectator“, „Army and navy Gazette“, „Morning Post“, „Whitehall Review“, „Saturday Review“, „Graphic“, „Illustrated News“, „Guardian“, „Edinburgh Review“, „The Times“. Tudi mi smo brali kritike o

tej knjigi v praškej „Politiki“, v „Wiener Abendpost“ in v bivšem hrvatskem „Primorcu“. Vse so se jako ugodno in povoljno o njej izrazile. Ob sebi se umeva, da je Evans Slovanofil in pristaš liberalne angleške stranke. On govori precej dobro nemški, italijanski in francoski; srbski prav dobro ume in tudi nekoliko govori. V soboto večer, ko smo bili v čitalniški gostilnici mej prijatelji, smo se čudili, da je Evans, kadar smo se začeli kaj slovenski mej soboj pogovarjati, precej v pogovor segel in nam s tem dokazal, da je naš slovenski pogovor precej umel. Opazil je tudi, da se mu slovenščina ne zdi zelo različna od srbščine. Videli smo tudi, da je o naših odnosajih kaj dobro podučen, in da pozna dobro sestavo in sistemo tako imenovane ustavoverne stranke. Zanimalo ga je podrobneje slišati, kakšen je učni jezik na Slovenskem v srednjih in viših šolah, in druge naše zadeve. Evans je učenec oksfordskega vseučilišča, kjer je dovršil tečaje povestnice, starinarstva in jezikoslovja. On je sin učenega svetu znanega slavnega starinoslovca Evansa, predsednika arheološkega društva v Londonu. Osvedočili smo se tudi, da je mož v zvezi z najodličnejšimi angleškimi krogi, kar priča njegova korespondencija s tako imenitnimi osobami, kakor so: Gladston, lady Salisbury (žena lorda Salisbury-a, sedanjega ministra izvanjskih poslov), Freeman, slavni historik in profesor povestnice na oksfordskem vseučilišču. Evans je mlad mož, okolo 30 let star, jako skromen in ljubeznjiv, kakor vsi pravi učenjaki. Pravil nam je tudi, da se oksfordski profesor jezikoslovja, Morffil, s slovanskim in tudi s slovenskim jezikom, in s slovenskim — slovstvom peča, kar utegne gotovo vsacega izobraženega Slovenca zanimati. Obljubil je Evans, da hoče obširneje razpravo o nas Slovencih v katerem bolj imenitnem angleškem tedniku napisati. On sam je bil skozi vso to vojsko dopisnik angleškega lista „Manchester Guardian“, ki je najbolj razširjen list na Severo-Angleškem. Ravno kar je izšla nova lepa knjiga od Evansa o Jugoslovanih pod naslovom: „Illyrian Letters“ (pisma o Iliriji), katere nam je en iztis podaril, in o kateri hočemo pri priliki obširneje govoriti. Na binokostno nedeljo se je Evans od nas in od angleščine veččega g. dr. Zarnika, ki je največ občeval z njim, poslovil in potoval dalje v Zagreb in v Belgrad. Obljubil je, da nas bo spet kmalu obiskal. Gotovo je to prvi znanstveno izobraženi Anglež, ki se zanima za odnošaje našega naroda, in ki je samo iz tega namena Ljubljano obiskal.

— (Mobilizacija vojske?) Včeraj je bila sploh po našem mestu razširjena in pozitivno trjena novica, da se pripravlja mobilizacija naše vojske. Kuhn, ki je imel v Ljubljano priti, odpovedal je baje svoj prihod, in tudi na okrajna glavarstva, pravijo, šli so potrebni ukazi. Če se to potrdi z dejanji, hočemo upati, da je vendar le vse za obsedenje Bosne, a ne za kako drugo vojsko nameravano. Mi nijsmo nič pozitivnih poročil dobili, in svarimo pred pretiranimi novicami. Sicer pa tudi „N. fr. Pr.“ od nedelje poroča, da je ona izvedela, da se bode en del naše vojske, šest divizij, mobiliziralo. Namen te naredbe da je, pripravljenost za izvršitve „potrebnih“ korakov v očigled kongresa, ki se jutri snide. Kritičnega kaj o tem reči, se nam ne zdi varno. Saj so naši poslanci govorili, in naše občinstvo samo misli.

— (Dvorni svetovalec Žvegeli), naš rojak Gorenjec, se bode baje tudi udeležil kongresa v Berlinu, da zastopa kot večak avstrijske trgovinske interese.

— (Lepo vreme.) Letos je sveti Medard, ki je v soboto imel svoj god in praznik, izvolil lep biti in se je dežja ubranil, torej se baje nemamo bati štiridesednevnega deževanja. Binkoštni dnevi so bili zatorej res izredno prijazni.

— (Iz Sežane) nam čitalničar toži, da se tam časopisi uže prvi dan proč jemljejo, kar bi bil imel menda prej na odbor adresirati nego na nas. —

— (Prijeti tatovi.) Nedavno se je napotilo v Pariz 15 avstrijskih, raznim sodnim dobro znanih omikanih premetenih tatov, kjer so hoteli svojo umetnost na škodo raznih ljudij v izmikanji denarjev iz žepov poskušati. Sedem jih je pariška policija ujela in pripela, drugim se je posrečilo uiti, in sicer kakor se je brž zvedelo, na Avstrijsko. Popis vseh teh ptičkov je razposlala policija po vseh mestih tako tudi v Ljubljano, ker se je prav ogibalo, da bodo ti tatovi binkoštni praznike za se dobro porabili in iz Pešte se je v soboto v Ljubljano telegrafiralo, da je 6 teh tatov napotilo se v postojnsko jamo. Tukajšnja policija pripravila je vse, za slučaj ako bode mogoče teh ljudij polastiti se. V resnici naznani jeden potovalec, ki se je pripeljal ob 1. uri popoldne z vlakom v Ljubljano našemu policijskemu vodji g. Peroni, da mu je na potu od Zidanega mosta do tu bilo ukradenih 500 gld. Policaji ki so bili na kolodvoru nastavljeni, zasačili so kmalu tri jako elegantne gospe, katere so po popisu takoj za one tatove izpoznali, o katerih se je iz Pešte javljalo; ti trije tatovi, katere so še binkoštno nedeljo deželnej sodnji v Ljubljani izročili, so glasoviti ogerski žepni tatovi Kranz, Langer in Markus. Ukradeno svoto 500 gld. so bili menda mej soboj uže razdelili in denarnik proč vrgli.

Razne vesti.

* (Narodna loterija.) Čehi bodo dobili čistega dobička od prodanih lozov za zidanje češkega narodnega gledališča 120.000 g. Prodanih je dozdaj 73.000 lozov po tri gold. a 5000 jih je oddanih pa ne še vplačanih. Loterija traje še do konca tega meseca.

* (Vtopljenje ladije.) Iz Melbourne se 3. t. m. poroča, da se je avstralska ladija „Loch Ard“ na obrežji pri Viktoriji razsula; rešiti mogli sti se le dve osobi, jedna ženska in jeden mož.

* (Vihar.) V mestih Richmond in Missouri razdejal je 1. t. m. vihar nad sto hiš; škoda je 250.000 dolarjev; 10 osob mrtvih in nad 30 ranjenih.

* (O potopljeni nemške oklopi ladiji.) „Grosser Kurfürst“ angleško Reuterjevo agentstvo poroča, da so jo šli potonjevalci gledat na dno morja, in so jo našli na dve polovici preklano. Gotovo je, da je nemška velika in silno draga vojna ladija bila ravno tako slabo delana, kakor vojena. Hud moralčen udarec za nemško floto in nemški šovinizem.

* (Trihine v slanini.) Profesor dr. Heschl prijavlja svarjenje kupovati ameriške slaninice ali šunke, ker je skoro vsak peti trihinosen, torej zdravju škodljiv.

* (Nevarnost pred kolero.) Časniki prinašajo dopis z Malte, v katerem pravijo, da je ta otok v srednjem morji zavoljo vednega občenja s Carigradom in vzhodno Indijo v nevarnosti, da bi se z njega tifus in kolera

ne zanesla. Na parniku „Marawall“, ki se je 28. aprila odpeljal iz Bombaya in je v suezki kanal došel 21. maja, umrla sta za kolero dva evropska zdravnik. Ladija je bila le deset dnij v karanteri, ker 20 dnij nobeden več ni na tej bolezni oboel, in sta ona dva zdravnik 2. in 3. maja obležala. Po nesreči pa pride v suezki kanal 23. maja neka druga angleška ladija, ki je imela uže 6. maja štiri na kolero bolne ljudi. Zdravstveno nadzorstvo tej ladiji ni dovolilo „libera pratica“ in ostati je morala do razsodbe mejnarodnega zdravstvenega sveta v Suez. Indijsko glavništvo je dobilo 8. maja telegram iz Adena, ki je bil naznanjal, da je dozdaj mnogo transportnih ladij v dobrem stanu Aden zapustilo, izjemši ladij „Bengal“, „Oriflame“, „Saint Osyth“, „Helen Scott“ in „Clydesdale“, ki so v luko priplule, da bi svoje stroje popravile. Na ladiji „Clydesdale“ bilo je pet na kolero bolnih. Na parniku avstro-ogerskega lojda, „Ettore“, ki je prišel v luko Aleksandrijsko in je peljal 800 v Sirijo namenjenih vojakov, katere so pa na parniku „Urano“ prevažali, umrl je jeden vojak na tifusu in je 30 drugih obolelo. Deset teh bolnih poslali so v bolnico v Aleksandrijo in mej potom umrla sta uže dva. Tifus žuga torej Aleksandriji, kolera pa Malti.

Umrli v Ljubljani.

1. junija: Jera Ničman, vdova mizarja, 85 let na pljučnici; Lena Doberlet 69 l. na mrtdu, obe v ubožnej hiši. — Janez Petjani, sin težaka 12 l. 8 m. lončarska steza št. 6, na sušnej mrzlici. — Franca Kopriva, delavka, 33 l. sv. Petra cesta št. 62, na tuberkulozi.

3. junija: Katarina Klemenc, posestnica, 53 l. poljanski trg št. 5, na mrtdu. — A. Heidrich, učitelj, 36 l. salondrove ulice št. 6, na pljučnej tuberkulozi.

4. junija: France Pengov, komi, 20 l. Florjanove ulice št. 36, na pljučnej tuberkulozi.

5. junija: Avgusta Schreyer, hči trgovca, 16 l. franciskanske ulice št. 12, na pljučnej tuberkulozi. — Alfred Treo, sin zasebnika, 3 l. Marija Terezij-ska cesta št. 10, na rudečici. — Janez Aita, agent z vinom, 54 l. sv. Petra cesta št. 22, na pljučnej tuberkulozi.

6. junija: Franjo Jakopič, c. kr. rezervni lejt-nant, 25 l. krakovske ulice št. 11, na pljučnej tuber-kulozi. — France Ludvig, posilni delavec, 16 l. v posilnej delavnici, na pljučnej vnetici. — Jakob Ka-lan, zidar, 40 l. sv. Petra cesta št. 60, na pljučnej tuberkulozi.

7. junija: Matija Kobilca, posilni delavec, 30 l., v posilni delavnici, na grjevnj mrzlici. — Marja Golobič, 33 l. dekla, zidarska steza št. 4, na pljučnej tuberkulozi.

Loterijske srečke.

V Gradci 8. junija: 21. 20. 45. 47. 73.
Na Dunaji 8. junija: 12. 52. 43. 71. 67.

Dunajska borza 11. junija.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	63 gld.	95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	40	„
Zlata renta	75	20	„
1860 drž. posojilo	114	25	„
Akcije narodne banke	814	—	„
Kreditne akcije	232	75	„
London	118	—	„
Napol.	9	43	„
C. kr. cekini	5	59	„
Srebro	103	15	„
Državne marke	58	15	„

Zahvala.

Za vse krasne vence, kateri so se položili na rakev našega preljubega sina

Franja Jakopiča,

in za obilno spremstvo pri njegovem spre-vodu izražamo s tem javno svojo najsrčnejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 11. junija 1878.

(189)

Zaljujoči stariši.

Tujci.

10. junija:

Evropa: Vončina, Te-resea iz Fulja. — Freuden-thal iz Dunaja.

Pri Slonu: Modic iz Loža. — Friedman iz Du-naja. — Prešern iz Go-renjskega. — Schilinger iz Gorice. — Klima, Gerber iz Dunaja.

Karel S. Till

trgovstvo s knjigami in papirjem, pod Tranča št. 2, zaloga vseh potrebštin za urade in kupčijstvo; zaloga navadnega, pisemskega in zavijalnega pa-pirja. Vse potrebštin za morjeve (inženirje), slikarje in risarje. Najnovejša v konfekciji za papir. Zapisovalne in opravilne knjige. Izdelujejo se tudi monogrami na pisemski papir, vitine karte in pi-semške zavitke. (158—18)

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalessière du Barry

v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdra-vila ta prijetna zdravila hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinskega stroška; zdravi vse bolezni v telodcu, na živcih, dalje prane, in na jetrah; zlez-lu naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, nepre-bavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato-tilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in bledanje pri nosečih, težnost, diabet, trganje, shujšanje, bledice in pre-hlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je bolj-ego dojničino mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spriče-val zdravljenih, brez vsake medicinske, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pra-vega profesorja medicine na vsučiščih v Mariboru, zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle-mart, Markize de Brehan a mnogo drugih izmenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastonj.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, B onn, 10. jul. 1852.

Revalessière Du Barry v mnogih slučajih na-gradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in grizi, dalje pri sesalnih in obstnih boleznih a t. d. pri kamnu, pri prisadljivem a bolehnem draženji v scalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenji v obstih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in pra-nih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenji v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalessière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Pripravl sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.

James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkusnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekan gledé Revalessière du Barry vsestransko, najbolj spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimperu, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za straš-nimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je valed rabe Vaše Revalessière du Barry po-polnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spričevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalessière ozdravila me je popolnem strašnih želodčnih in čutnicnih boleznij, katere so me deset let mučile.

(Gospa) Armand a Prevost, posestnica.

Revalessière je 4 krat tednojša, nego meso, tor se pri odraslih in otrocih prihrani 50 krat več na cen, ko pri zdravilih.

V plehaših puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 fant 3 gold. 50 kr., 2 fanta 4 gold. 50 kr., 5 fan-tov 10 gold., 12 fantov 20 gold., 24 fantov 36 gold.

— Revalessière-Biscuit v puščah in Revalessière-Chocolat v prahu 12 tas 1 gld. 50 kr., 24 tas 2 gl. 50 kr., 48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu 24 tas 10 gl.

Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wall-fischgasse št. 8, kakor v vseh svetih pri dobrih okrajih in spoznajskih trgovcih; tudi razpošilja du-sajna hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povsotjih. V Ljubljani Ed. Hebr, J. Svoboda, lekar pri „zlatom orlu“, v Reki pri lekarju J. Pro-damu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Roca in J. Hirschu, v Zadru pri Andreviču. (194)

Franjo Toman,

pozlatar v Ljubljani, v križevniških ulicah h. št. 7,

se priporoča prečastitej duhovščini in farnim predstojnikom za izdelo-vanje pozlataških del, obnovljenje oltarjev, tabernakljev, prižnic, križevpotov itd., različnih podob, križev in okvirov.

Tudi iz novega se vsa ta dela izgotovljajo v vsakem zlogu prav okusno, dolgotrajno in po nizkej ceni.

Vsa naročila so brzo, lepo in po nizkej ceni izvršujejo. (182—2)